

Tarptautinių investicijų balansas (TIB)

1. [Kontaktinė informacija](#)
2. [Teisinė informacija](#)
3. [Metodinė informacija](#)
4. [Duomenų tikslumas ir suderinamumas](#)
5. [Duomenų sklaida](#)
6. [Metaduomenų atnaujinimas](#)

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
1. Kontaktinė informacija	
1.1. Institucija	Lietuvos bankas
1.2. Padalinys	Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos Statistikos departamento Išorės statistikos skyrius
1.3. Kontaktinis asmuo	Svetlana Šilgalienė ssilgaliene@lb.lt (8 5) 268 0410
2. Teisinė informacija	
2.1. Įsipareigojimas rinkti, sudaryti ir skleisti statistinę informaciją	LB atsakomybė rinkti ir sudaryti statistinę informaciją, reikalingą ECBS ir LB funkcijoms vykdyti, yra įtvirtinta LB įstatymo (su paskutiniais pakeitimais 2019 m.) 8 straipsnyje. Statistinės informacijos sklaidos atsakomybė yra apibrėžta LB įstatymo 55 straipsnyje, kuriame nustatoma, kad LB ne rečiau kaip kartą per mėnesį skelbia statistinę ir kitą informaciją. LB vykdo statistikos darbus pagal kiekvienais metais tvirtinamą Lietuvos banko statistikos programą .
2.2. Statistinės informacijos rinkimą užtikrinantys teisės aktai ir susitarimai	Lietuvos banko valdybos 2009 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 241 „Dėl Statistinės informacijos ir duomenų, reikalingų sudarant Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą ir tarptautinių investicijų balansą, pateikimo Lietuvos bankui tvarkos patvirtinimo“. Šiuo nutarimu nustatyta, kokius statistinius duomenis pagal nustatytus terminus turi teikti įvairios ministerijos, institucijos ir kiti ekonominiai vienetai; Lietuvos banko valdybos pirmininko 2010 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. V2010/(1.7-0202)-02-42 „Dėl duomenų, reikalingų sudarant Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą, tarptautinių investicijų balansą ir apskaičiuojant oficialiąsias tarptautines atsargas, pateikimo Lietuvos banke tvarkos patvirtinimo“; Lietuvos banko valdybos 2008 m. rugpjūčio 7 d. nutarimas Nr. 123 „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų gaunamų užsienio paskolų be valstybės garantijos ir Respublikos užsienio ūkio subjektams suteikiamų paskolų įregistravimo Lietuvos banke tvarkos“; Lietuvos banko valdybos 2010 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr.03-31 „Dėl sąskaitų tvarkytojų statistinės atskaitomybės“; Lietuvos banko valdybos 2014 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 03-158 „Dėl statistinių ataskaitų formų patvirtinimo“. Statistinės informacijos ir duomenų teikimo sutartys su Lietuvos statistikos departamentu ir Finansų ministerija.
3. Metodinė informacija	
3.1. Sąvokos ir apibrėžtys	Lietuvos Respublikos tarptautinių investicijų balanse vartojami terminai ir apibrėžtys sudaryti remiantis tarptautiniais standartais, rekomenduojamais TVF mokėjimų balanso ir tarptautinių investicijų

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
	<p>balanso vadove (šeštasis leidimas, MBV6), Europos sąskaitų sistemos (ESS 2010) ir Eurostato metodiniais reikalavimais (BoP Vademecum), 2011 m. gruodžio 9 d. ECB gairėmis (ECB/2011/23) ir Rekomendacijomis (ECB/2011/24) dėl ECB statistinės atskaitomybės reikalavimų išorės sektoriaus statistikos srityje bei tarptautiniame atsargų šablone ir vėlesniais jų pakeitimais, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Tiesioginių užsienio investicijų statistikos gairėmis, 2005 m. sausio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 184/2005 dėl mokėjimų balanso, tarptautinės prekybos paslaugomis ir tiesioginių užsienio investicijų Bendrijos statistikos.</p> <p>Tarptautinių investicijų balansas yra statistinė ataskaita, kuri parodo šalies finansinio užsienio turto ir įsipareigojimų užsieniui likučius atitinkamo atskaitinio laikotarpio pabaigoje. Pats tarptautinių investicijų balansas (užsienio turto likutis minus tarptautinių finansinių įsipareigojimų likutis) parodo, ar šalis yra debitorė, ar kreditorė užsienio šalių atžvilgiu, o kartu su nefinansinio turto likučiais – grynąją šalies ekonomikos vertę.</p> <p>Atskaitinio laikotarpio pabaigos investicijų likutis yra atliktų finansinių operacijų tarp rezidentų ir nerezidentų, finansinio turto (įsipareigojimų) vertės pasikeitimo (pvz., dėl valiutos santykio svyravimų) ir kitų pokyčių (perklasifikavimo) rezultatas.</p> <p>Finansinis užsienio turtas pirmiausia klasifikuojamas funkcinio požiūriu: tiesioginės investicijos, portfelinės investicijos, kitos investicijos ir oficialiosios tarptautinės atsargos.</p> <p>Tiesioginės investicijos – tarptautinių investicijų kategorija, apimanti ilgalaikius ekonominius finansinius santykius ir interesus tarp investuotojo nerezidento (tiesioginio užsienio investuotojo) ir rezidento įmonės (tiesioginio investavimo įmonės) arba tarp investuotojo rezidento ir nerezidento įmonės. 10 procentų balsavimo teisių pripažįstama kaip žemutinė riba, kai tiesioginis užsienio investuotojas turi galimybę dalyvauti valdant tiesioginio investavimo įmonę.</p> <p>Portfelinių investicijų kategorija apima nuosavybės (akcijos ir kolektyvinio investavimo fondų vienetai) ir skolos vertybinių popierių (vekseliai ir obligacijos, pinigų rinkos priemonės) operacijas. Kad vertybiniai popieriai būtų traktuojami kaip investicijų portfelio turtas (įsipareigojimai), valdoma įmonės dalis turi būti mažesnė kaip 10 procentų balsavimo teisių.</p> <p>Išvestinės finansinės priemonės – finansinės priemonės, susijusios su konkrečiu rodikliu ar preke (turtu) ir naudojamos finansų rinkose prekiaujant finansine rizika (palūkanų normos, valiutų kursų, kredito, prekių kainų ir pan.).</p> <p>Kitų investicijų kategorijai priskiriamos visos finansinės operacijos, neįtrauktos į tiesioginių užsienio investicijų, portfelinių investicijų, išvestinių finansinių priemonių arba oficialiųjų tarptautinių atsargų kategorijas. Kitos investicijos apima įsiskolinimus už prekes ir paslaugas, paskolas, grynuosius pinigus ir indėlius bei kitą užsienio turtą (įsipareigojimus).</p> <p>Oficialiosios tarptautinės atsargos – likvidus ir aukšto kreditingumo užsienio turtas, valdomas LB, turintis didelę paklausą ir kreditingumą LB valdomas užsienio turtas, kuris prireikus gali būti panaudotas netiesiogiai reguliuojant tarptautinių mokėjimų disbalansą ir kitiems panašioms tikslams. 2015 m. sausio 1 d. Lietuvai sudaro euro zonos nare, oficialiąsias tarptautines atsargas tapus reikalavimai ne euro zonos rezidentams konvertuojamosiomis valiutomis (išskyrus eurą), piniginis auksas, specialiosios skolinimosi teisės ir atsargų pozicija TVF.</p> <p>Visos funkcinės investicijos yra pateikiamos pagal finansines priemones ir sektorius ir parodomos kaip likučiai atskaitinio laikotarpio pabaigoje.</p> <p>TIB duomenys yra naudojami bendrajai užsienio skolai sudaryti.</p>

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
3.2. Aprėptis (duomenų aprėptis, aprėpties išimtys, neužfiksuota veikla)	Duomenys apima visos šalies ekonomikos finansinio turto ir įsipareigojimų likučius su nerezidentais (likusiu pasauliu).
3.3. Klasifikacija ir skirstymas į sektorius	<p>TIB sudedamosios dalys klasifikuojamos ir skirstomos į sektorius pagal rekomendacijas, pateiktas TVF mokėjimų balanso ir tarptautinių investicijų balanso vadovo šeštajame leidime (MBV6), Europos sąskaitų sistemoje (ESS 2010), Eurostato metodiniuose reikalavimuose (BoP Vademecum), 2011 m. gruodžio 9 d. ECB gairėse (ECB/2011/23) ir Rekomendacijose (ECB/2011/24) dėl ECB statistinės atskaitomybės reikalavimų išorės sektoriaus statistikos srityje bei tarptautiniame atsargų šablono, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos tiesioginių užsienio investicijų statistikos gairėse, 2005 m. sausio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 184/2005 dėl mokėjimų balanso, tarptautinės prekybos paslaugomis ir tiesioginių užsienio investicijų.</p> <p>TIB yra klasifikuojamas pagal funkcines kategorijas, finansines priemones, institucinius sektorius bei trukmę.</p>
3.4. Skaičiavimo metodai (vertės nustatymas, apskaitos metodas, išplėtimo / užskaitos procedūros)	<p>Vertinant finansinio turto ir įsipareigojimų likučius, priemonės, kuriomis prekiaujama, įvertinamos rinkos kaina, o kitos finansinės priemonės – apskaitos verte. Nuo 2015 m. tarptautinių investicijų likučiai yra pateikiami eurais, o duomenys, pateikti kitomis valiutomis, yra konvertuojami į eurus pagal LB pateiktą laikotarpio pabaigos valiutos keitimo kursą.</p> <p>Apskaitos bazė: pagrindinis šaltinis apskaičiuojant TIB likučius yra ketvirtinės ataskaitos. Tai reiškia, kad likučiai praėjusio laikotarpio pabaigoje yra lygus ataskaitinio periodo pradžios likučiams.</p> <p>Išorės finansinio turto ir įsipareigojimų aprėptis: šalies TIB finansinių išvestinių priemonių likučiai pateikiami bendrąja verte.</p>
3.5. Duomenų šaltiniai	<p>TIB statistikai rengti naudojami įvairūs informacijos šaltiniai – statistinių ataskaitų, statistinių registrų, administracinių šaltinių, apklausų, Lietuvos banko apskaitos, Eurostato ir tarptautinių finansinių organizacijų, kitų šalių ir žiniasklaidos duomenys, taip pat informacija, gaunama pagal vienkartinės užklausas iš Lietuvos ūkio subjektų, valstybės institucijų ir iš kolegų kitose valstybėse.</p> <p>Tiesioginių investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) ketvirtinės bei metinės tiesioginių užsienio investicijų ataskaita (TUI-01); ii) LB užsienio paskolų registro duomenys apie gautas užsienio paskolas be valstybės garantijos ir nerezidentams suteiktas paskolas, susijusias su tiesioginėmis investicijomis; iii) nerezidentų įsigyto nekilnojamojo turto Lietuvoje ataskaitiniai duomenys teikiami LS (likučiai laikotarpio pabaigoje ir srautai pagal valstybes); iv) NASDAQ OMX Baltic exchanges ataskaitiniai duomenys apie Baltijos šalyse registruotų nuosavybės ir skolos vertybinių popierių bei kolektyvinio investavimo fondų vienetų kainas bei duomenys apie biržinių akcijų turėtojus; v) ketvirtinė komercinių bankų ataskaita mokėjimų balansui sudaryti (B-09-01); vi) metinės finansinės įmonių ataskaitos, naudojamos tiesioginių užsienio investicijų akciniam kapitalui apskaičiuoti; <p>Portfelinių investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) ataskaitiniai duomenys apie viešosios apyvartos tarpininkų ir komercinių bankų sąskaitose esančių vertybinių popierių likučių

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
	<p>pasiskirstymą pagal turėtojų sektorius ir šalis (pagal kiekvieną vertybinį popierių);</p> <p>ii) kolektyvinio investavimo ir pinigų rinkos fondų mėnesinės ataskaitos (KIS-01);</p> <p>iii) Finansų ministerijos teikiami mėnesiniai duomenys apie Vyriausybės išleistus ir įsigytus vertybinius popierius;</p> <p>iv) Centrinio vertybinių popierių depozitoriumo teikiami mėnesiniai duomenys apie šalyje išleistų vertybinių popierių emisijas (įtraukiant Vyriausybės vertybinius popierius);</p> <p>v) komercinių bankų ataskaita apie tarptautinius mokėjimus mokėjimų balansui sudaryti (B-09-02);</p> <p>vi) NASDAQ OMX Baltic exchanges ataskaitiniai duomenys apie Baltijos šalyse registruotų nuosavybės ir skolos vertybinių popierių bei kolektyvinio investavimo fondų vienetų kainas bei duomenys apie biržinių akcijų turėtojus;</p> <p>vii) ECB centralizuotos vertybinių popierių duomenų bazės (CSDB) duomenys apie vertybinių popierių likučius pagal priemones, emitento šalis ir sektorius, valiutas, vertybinių popierių palūkanas, dividendus.</p> <p>Finansinių išvestinių priemonių statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <p>i) LS teikiama įmonės finansinės ir komercinės veiklos su nerezidentais ataskaita (F-06);</p> <p>ii) ketvirtinė komercinių bankų ataskaita (B-09-01) ir duomenys, teikiami pensijų bei kolektyvinio investavimo fondų;</p> <p>iii) LB balanso duomenys apie atpirkimo skolinimosi ir išvestinių finansinių priemonių sandorius.</p> <p>Kitų investicijų statistikai sudaryti naudojami šie šaltiniai:</p> <p>i) LS teikiama įmonės finansinės ir komercinės veiklos su nerezidentais ataskaita (F-06) naudojama prekybos kreditui, gautinoms / mokėtinoms įmokoms, indėliams apskaičiuoti;</p> <p>ii) ketvirtinė komercinių bankų operacijų su nerezidentais ataskaita (B-09-01);</p> <p>iii) Finansų ministerijos duomenys apie valstybės vardu ir su valstybės garantija gautas ir grąžintas paskolas, numatomus palūkanų mokėjimus, palūkanas už kredito linijas ir kredito linijų panaudojimą, valstybės lėšų indėlius užsienyje, kitas užsienyje investuotas lėšas;</p> <p>iv) įmonės finansinės ir komercinės veiklos su nerezidentais ataskaita (B-09-04);</p> <p>v) LB užsienio paskolų registro duomenys apie juridinių asmenų gautas užsienio paskolas be valstybės garantijos ir nerezidentams suteiktas paskolas, susijusias su tiesioginėmis investicijomis;</p> <p>vi) LB balanso duomenys apie tarptautines operacijas;</p> <p>vii) Tarptautinio investicijų banko duomenys apie rezidentų indėlius užsienio bankuose.</p> <p>Pagrindinis duomenų šaltinis oficialiųjų tarptautinių atsargų pokyčiams (srautams ir likučiams) apskaičiuoti yra LB finansinės apskaitos informacinėje sistemoje (FAIS) esantys išsamūs LB balanso duomenys</p>

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
3.6. Statistiniai metodai	<p>Ataskaitinio laikotarpio pabaigos investicijų likutis yra atliktų finansinių operacijų tarp rezidentų ir nerezidentų, finansinio turto (įsipareigojimų) vertės pasikeitimo (pvz., dėl valiutos santykio svyravimų) ir kitų pokyčių (perklasifikavimo) rezultatas.</p> <p>Turimi pirminiai tiesioginių investicijų duomenų šaltiniai yra suderinami, todėl koreguojama duomenų aprėptis, grupavimas ir duomenų dažnumas.</p> <p>Įmonių, kurių akcijomis prekiaujama biržoje, akcinio kapitalo duomenys yra pateikiami rinkos verte, o kitų įmonių akcinis kapitalas pateikiamas apskaitos verte.</p> <p>Tiesioginių investicijų duomenys paskirstomi geografiniu pjūviu (pagal valstybes ir valstybių sąjungas) ir pagal veiklos sritis (taikant Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus kodus, atitinkančius Eurostato ir EBPO naudojamus ekonominės veiklos kodus).</p> <p>Be to, Statistikos departamentas Lietuvos bankui teikia ketvirtinius duomenis apie nerezidentų Lietuvoje įsigytą nekilnojamąjį turtą.</p> <p>Nuo 2009 m. minėtoje ataskaitoje kaip sudedamoji TUI dalis atskirai parodomas ir investicijos tarp susietų įmonių.</p> <p>Portfelinių investicijų pradinių duomenų suderinimas, aprėpties, įvertinimo ir klasifikacijos koregavimas atliekamas panašiai kaip tiesioginių investicijų.</p> <p>Nuo 2006 m., skaičiuojant portfelines investicijas, naudojami ECB centralizuotos vertybinių popierių duomenų bazės duomenys: vertybinių popierių priemonės tipas, emitento šalis bei institucinis sektorius, išleidimo valiuta ir kaina.</p> <p>Sudarant kitas investicijas neįvertinamas prekybos kreditas, paskolos, indėliai, kitos gautinos ir mokėtinos įmokos. Duomenys apie likučius, kitus pokyčius, valiutų pokyčius yra gaunami iš ketvirtinių ataskaitų. Duomenys apie nefinansinio sektoriaus ir namų ūkių indėlius užsienio bankuose papildomi remiantis Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB) duomenimis.</p> <p>Oficialiosios tarptautinės atsargos apskaičiuojamos bendrąja verte, t. y. neatskaičius LB įsipareigojimų. Oficialiosios tarptautinės atsargos yra įvertintos rinkos kaina. Piniginis auksas ir vertybiniai popieriai perkainojami kartą per mėnesį, paskutinę mėnesio darbo dieną tos dienos rinkos kaina. Užsienio valiutų atsargų vertė perkainojama kiekvieną darbo dieną pagal tos dienos ECB skelbiamus euro ir užsienio valiutos santykius. Sukauptos pajamos įskaitomos į ataskaitinio laikotarpio indėlių ir vertybinių popierių likutį. Eurui tapus oficialia šalies valiuta, Lietuvos banko investicijos eurais nebėra laikomos oficialiosiomis tarptautinėmis atsargomis, todėl Lietuvos banko skelbiamoje oficialiųjų tarptautinių atsargų 2015 m. sausio mėn. statistikoje matomas techninis sumažėjimas</p>
4. Duomenų tikslumas ir suderinamumas	
4.1. Duomenų teisingumo patvirtinimas	TIB duomenys yra suderinti tarp atskirų sudedamųjų dalių, sektorių, priemonių ir tarp atskirų laikotarpių. Papildomai gauti duomenys lyginami su atitinkamais kitų statistinių šaltinių duomenimis.

Pavadinimas	Tarptautinių investicijų balansas (TIB)
4.2. Duomenų revizijos	Skaičiuojant metinius duomenis, ketvirtiniai TIB duomenys atitinkamai perskaičiuojami.
4.3. Duomenų suderinamumas tarp sektorių ir tarp skirtingų statistikos sričių	Ketvirtiniai ir metiniai tarptautinių investicijų duomenys yra suderinti. Skirtumai tarp pirmų trijų ketvirčių pirminių duomenų ir metinių duomenų yra pašalinami, kai skelbiami galutiniai metiniai duomenys. Visi TIB duomenys yra skelbiami milijonais eurų. Tarptautinio investicijų balanso likučiai yra suderinti su sandoriais, pateikiamais mokėjimų balanse. TIB grynasis užsienio turtas iš principo yra suderintas su pinigų statistikos atitinkamomis priemonėmis.
5. Duomenų sklaida	
5.1. Duomenų periodiškumas ir skelbimo terminai	Ketvirtiniai tarptautinių investicijų balanso duomenys ir trumpas pagrindinių rodiklių aprašymas skelbiami praėjus 82 dienoms po ataskaitinio ketvirčio pabaigos. Tarptautinių investicijų balanso duomenų skelbimo datos paskelbtos duomenų skelbimo kalendoriuje
5.2. Duomenų sklaidos formos	TIB duomenys yra skelbiami LB interneto svetainėje: - Išorės sektoriaus statistikos pranešime - Lietuvos banko interneto svetainėje LB taip pat TIB duomenis teikia ECB, Eurostatui ir TVF pagal nustatytus duomenų pateikimo reikalavimus ir terminus.
6. Metaduomenų atnaujinimas	Metaduomenys atnaujinami kartą per metus arba kai padaromi esminiai metodikos pakeitimai. Metaduomenų atnaujinimo data: 2020-06-30.